

Disputatio juridica de jurisdictione

<https://hdl.handle.net/1874/341623>

74 pie hussches
82m 83

DISPUTATIO JURIDICA,
DE
IVRISDICTIONE.

QVAM

Divino aspirante numine

SUB PRÆSIDIO

Viri Clarissimi,

D. ANTONII MATTHÆI, Juris Antecessoris Primarii, In illustri Academiâ Ultrajectinâ.

Publicè defendet

GEORGIUS RIPPERDA Zutphanicnsis.

Ad diem 2. Julii horâ locoque solitis.

ULTRAJECTI,

Ex Officinâ JOHANNIS à WAESBERE,
Anno M.D.C.LII.

DISPUTATIO JURIDICA
CLARISSIMO, VIRO,
ANTONIO MAT-
THÆO Iuris Utrius-
que Doctori, ejusdem-
que Facultatis in Illustri
Ultrajectinâ Academiâ
Professori primario.

Hasce offert

GEORG. RIPPERDA

Aut & Resp.

DISPUTATIO JURIDICA

D E

JURISDICTIONE.

T H E S I S I.

Jurisdic^{ti}o cum sit potestatis verbum, ut cum dicitur neminem jus dicere posse supra jurisdictionem tuam *l. ult. ff. de jurisd.* item cujus ea de re jurisdic^{ti}o est? *l. 5. D. de re jud.* & potestas non tantum cognoscendi & judicandi, sed & judicatum exequendi.

II.

Potestas hæc exequendi vocatur in *l. ult. D. de offic. ei*: coercitio, quod sententiæ magistratus parere reculans coerceatur, captione nempe pignorum & distractione, non tamen omnis in coercendo posita, cum multa etiam expediuntur per mandatum & jussum.

III.

Jurisdic^{ti}o cum sit nomen generis in duas dividitur species civilem quæ specialiter appellatur jurisdic^{ti}o, & criminalem seu imperium merum *Sap. Gentil. l. 1. de Jurisd. c. 2. Gav. l. 2. de Jurisd. n. 7.* quas duas species sub ea contineri, appellationeque jurisdic^{ti}onis in genere sumptæ complexi, quamvis quidam negarunt, evidenter tamen demonstratur ex *l. 1. D. de offic. ejus* ubi diserte pro eadem ponitur judicii publici exercitatio, quæ meri imperii, & jurisdic^{ti}o.

IV.

Civilis est potestas cognoscendi & judicandi causas civiles, conjuncta cum eadem judicati exequendi potestate, potestas hæc de causis cognoscendi civilibus cur sola acceperit nomen jurisdic^{ti}onis, ejus rei ratio reddi potest hæc, quod olim magistratus urbani, penes quos dicebatur esse jurisdic^{ti}o,

dictio, tantum de causis cognoscebant civilibus, potestate cognoscendi de criminibus, præsertim de capite civis Romani relicta populo.

V.

Non additur tertia, sive mixtum imperium, quia hæc fere idem quod iurisdicatio, illique sic cohæret, ut ab ea non divellatur, cum sit adjunctum inseperabile, recteque Accursius aliique interpretes, quicquid est iurisdictionis idem & mixti imperii, & viceversa.

VI.

Definiturque modica coercitio quâ magistratus iurisdictionem suam tuetur atque explicat. *l. ult. D. de offic. ei*: Dicitur modica oppositive ad animadversionem gravem, in qua consistit imperium merum.

VII.

Cur dicatur mixtum imperium, non etiam iurisdicatio mixta, cum tamen ratione personæ quæ eam exercet, individuo nexu sint conjuncta, quid enim iurisdicatio absque modica coercitione? *l. 3. D. de iurisd. l. 1. §. ult. D. de offic. ei*: cui mandata ratio reddi potest talis, cum civilium causarum cognitio proprium haberet nomen, appellareturque iurisdicatio, criminalium vero non item, ac certum doctrinæ commodioris gratiâ fabricati essent auctores juris nomen imperii meri, ne quis hac oppositione deceptus, iurisdictionem omni imperio putaret esse vacuum, visum fuit & mixtum imperium appellare, quod ita iurisdictioni cohæreret atque mixtum esset ut ab ea non posset separari.

VIII.

Iurisdicatio hæc vel est propria, vel mandata, vel prorogata, propriam & suo jure habent magistratus, utpote quibus ea potestas principaliter concessa, *l. 6. D. h. tit. juris* etenim dicendi reddendique causa, magistratus à populo sunt constituti *l. 2. §. post originem l. 3. de origine jur.* eamque & habere dicuntur qui extra ordinem juris publice dicendi causa constituantur, ut præfectus vigillum & annonæ, *l. 3. §. 1. de offic. bras.*

praf. vigil. vigil. huc refer & delegatos à principe item Magistratus municipales, quorum jurisdictio intra territorium cujusque continetur municipii, *l. 3. D. de tut. datur.*

IX.

Mandata est delegata ab iis qui eam obtinent jure proprio, iique qui delegata juris: dictione utuntur, nihil proprium habere intelliguntur, sed ejus qui mandavit jurisdictione uti, unde nec legatus proconsulis, quia non est magistratus hanc habet jurisdictionem.

X.

Nemo itaque jurisdictionem propriam à se abdicatam transferre potest in alium, neque gratis neque pretio, tum quia conferre jurisdictionem ipsam est facere magistratum, quod cum à jure pendeat majestatis, est solius populi vel principis, penes quem summa rerum, aut cui ipse concessit, tum quia magistratum delatum detrectare non licet, *l. 12. D. de muner.* multo minus susceptum deponere.

XI.

Retutandus & hic error illorum, qui asseverant etiam eum cui mandata est jurisdictio magistratum esse, non enim quævis juridicendi potestas facit magistratum, toto namque cælo differunt, fungi vice & partibus alterius & suis.

XII.

Mandare jurisdictionem tantum possunt ii, qui eam habent suo jure non beneficio alterius quomodo enim quis transferet quod est alienum, neque enim plus juris quisquam transferre potest in alium quam ipse habet. *l. nemo plus: D. de neg. juris.* nec quicquam facit ad rem quod usus transferatur, ac proinde hic possit mandari, is enim cum in factò consistat, atque adeo personalis sit, ob electam industriam certæ personæ, personam ejus qui utitur non egreditur.

XIII.

Sed nec cuivis mandari potest, etiam ab eo qui maximi habeat propriam & suo jure cum eadem hic sit ratio jurisdictionis mandandæ quæ judicis dandi, ut qui idonei judices

non habentur, iis nec jurisdictio recte mandetur, quo in numero sunt perpetuo furore laborans, quibus foro est interdictum, impubes, senatu motus, & similes. *l. cum pratar. 12. §. 2. D. de judic.*

XIV.

Nec omnia quæ sunt jurisdictionis in genere sumptè mandari possunt, quæ vero illa sint ex hæc potest collegi divisione papiniani, quæ exstat in *l. 1. in pr. D. de off. ejus* quædam magistratui competunt jure magistratus, quædam ei specialiter tribuuntur mandari tantum possunt quæ competunt jure magistratus, nisi quid ex eo genere specialiter jure exceptam sit, seu quæcunque sunt jurisdictionis contentiosæ, alia ratio jurisdictionis voluntariæ.

XV.

Mandata recte jurisdictione sequitur ut mandata transeat, quatenus autem mandata transeat, ex ipso æstimandum est mandato, quemadmodum & in cæteris omnibus rebus fines mandati custodiendos esse constat. *l. solet 16. & l. seq. D. h. tit.*

XVI.

Prorogata nihil est aliud, quam extra fines suos consensu privatorum producta, hanc ergo privati quodammodo tribuunt, jurisdictio siquidem suis terminis est circumscripta, extra quas eam sine prorogatione exercere non liceat. *l. ult. D. h. tit. l. 1. & 2. de judic.*

XVII.

Prorogationi isti non est locus nisi inter eos qui communi imperio, exempli gratia uni eidemque principi subiecti sunt, plane enim ridiculum erit, si subditus Regis Hispaniæ conetur prorogare jurisdictionem magistratus Belgici ejusdem & sensus est illud magistratum unum debere exequi sententiam alterius.

XVIII.

Finitur jurisdictio 1. quidem morte ejus cui mandata est: ut & morte ejus qui mandavit, *l. 6. D. h. tit.* excipitur si ante mor-

mortem mandantis jam res geri cœpta sit, *11. revocatione, §. item si id insit. de mand. l. 6. §. 1. D. de off. proconsul. ubi tanquam speciale notatur quòd Proconsul non nisi consulto Principe jurisdictionem legato mandatam revocare queat, alioquin etiam postquam res geri cœpta est, adeoque post litem quoque contestatam posse revocari existimant interpretes, vel ab eo ipso quo mandavit, vel ab ejus successore, cum nullum hic aut delegati aut partium verletur præjudicium, in quo videri potest dissimilitudo delegationis jurisdictionis & mandati procuratorii.*

XIX.

3. Solo temporis lapsu, si nempe ad certum tempus alicui mandata sit jurisdictione, sicut ea quæ ad certam causam delegata est, expirat sine negotio imposito. 4. Præscriptione, quod tamen fere tantum de toparchis, sive magistratibus qui simul sunt quasi territorii Domini accipiendum, jus namque illud hodie computatur in bonis & facultatibus nostris.

XX.

Criminalis seu imperium merum à potiori sui parte est potestas gladii omnique animadversionis in facinerosos. *l. 3. de reg. jur. sub potestate gladii, quia tunc fere temporis solo gladio vita adimebatur. l. 8. §. 1. D. de pœn. comprehendere & reliquos vitæ adimendæ modos. Hinc illud imperatoris Alexandri severi. Honores juris gladii nunquam patiar vendi necesse est qui emit vendat, ego non patiar mercatores potestatum, quos si patiar damnare non possum, erubescio enim punire illum qui emit. & vendit.*

XXI.

Dicitur merum in comparatione cum jurisdictione, cum ea siquidem si conferatur, est vere merum, quippe purum & solum, cum jurisdictione non mixtum, ut merum jus gentium quod non est conjunctum & mixtum cum præceptis civilibus. *l. bono in pr. D. de pos. mera conditio in dando, quæ nulla ex parte in faciendo est, mera conditio in faciendo*

quæ nihil habet dandi. *l. cum servus 82. §. sed nos neque de con-
dir. & demonstr.* mera donatio *l. e. Aquil. 27. de donat.* id est pura
& simplex, & similia.

XXII.

Exercitio hujus imperii ad mortuos quoque extenditur,
idque tribus modis, pœnam statuendo vel in nomen & insi-
gnia, cum memoria mortui damnatur, puta statuas ipsorum,
vel in corpora, vel in liberos, pœnæque rationem habet qua-
tenus exemplo utile, pœnæ namque irrogandæ duplex est
causa, coercitio delinquentis & perterrefactio aliorum.

XXIII.

Sequiturque hæc pœna etiamsi ante mortem non sit in-
choata, reum majestatis & repetundarum, possuntque tales
damnari tanquam si viverent, publicatis bonis ereptisque et-
iam liberis, ut ne famæ liberorum parcatur idque hac ratio-
ne quod in iis metuatur paterni sceleris exemplum, quamvis
custodia potius & medicina sceleratorum liberis esset adhi-
benda quam pœna.

XXIV.

Extenditur & ad bruta, imo res ipsas anima carentes, ut
patet ex facto Romanorum, qui ad delenda vestigia & me-
moriæ sceleris dominorum & domos everterunt, & sic
quoque animalia puniuntur non principaliter & directe, sive
formaliter, sed tantum materialiter, ratione ipsius facti, quo-
niam in bestias proprie non cadit delictum, ut cum bestia
cum parricidis culeo insuuntur, cum respectu bestiarum id
vere pœna non sit, sed usus tantum dominii humani in be-
stias.

XXV.

Quod si quando ipsa animalia principaliter puniri videan-
tur, ut videre est. *Levit. 20. Exod. 21.* nec id tamen ad pœnam
earum fieri sciendum, sed potius ab memoriæ facinoris ab
iis perpetrati, ne oculos hominum istarum bestiarum con-
spectus offendat.

Impe-

XXVI.

Imperium hoc cum tantum competat speciali lege vel Scto. non potest mandari. l. 1. & ult. D. de off. ei. cui mand. est Iurisd. exceptio est in eo qui necessario abesse cogitur, addunt quidam & recte, casum infirmitatis seu invaletudinis, tum ob expressam constitutionem legum, tum ob similitudinem rationis cum in eo ut recte Vlp. vigor animi & prudentia requiratur, quam in valetudine non nihil impediri, apud omnes est certissimum, cum corruptis & debilitatis organis, & ipsam facultatem quæ illis utitur, suo modo affligi necesse sit, modus enim agendi in re qualibet sequitur modum existendi, hic autem ab eo quo existit anima extra corpus est diversissimus non mirum itaque si diversus quoque modus consequatur.

XXVII.

Hujus imperii ut est damnare ita & absolvere, cum præstet nocentem absolvere quam innocentem damnare idque maxime in re dubia inter homines valere debet. Hinc sanctissime Chryt. justius injustum juste evadere, quam justum injuste perire, reus etenim etsi evaserit iterum potest perire innocens autem si semel perierit, jam non potest revocari.

F I N I S.

H O N O R I

Nobilissimi ac infrequentis exempli

D. RESPONDENTIS.

Herculis ostentat mundo sine laude co-
thurnos

Qui jactat proa vos non meritumque suum.

Res est magna bonis natum parentibus esse:

Altera felicitas si bonus ipse tuas.

Hoc proprio docet exemplo Prænobilis hicce.

Virtute extollens nobile stemma suum.

Cettat in hoc animo pietas , doctrina , genus-
que ,

Et velut ex auro splendida gemma , micat.

Amoris erga imbecilli venâ hoc pagi
næ supplementum addidit.